

SZIKLAKÓRHÁZ FELFEDEZŐ

Múzeumpedagógiai
foglalkoztató kiadvány

12 éven aluliak számára

**SZIKLAKÓRHÁZ
ATOMBUNKER**
MÚZEUM

Múzeumpedagógiai foglalkoztató 12 éven aluliak számára

© „A Szikla” Múzeumi Közhasznú Alapítvány

Készült az NKA támogatásával

Összeállította és szerkesztette: Bálint Angelika

Layout és tördelés: La Garde Stúdió EC.

© 2021

Mi az, hogy Sziklakórház?

Kérdés

Hogy kerül egy kórház a föld alá?
Mi szükség volt rá?
Mi történt itt a háború alatt?
Egyáltalán milyen háború volt ez?
Hogyan jutottak el ide a sebesültek?
Hogyan lett egy kórházból bunker?

Ezeket a kérdéseket járja körül a **tárlatvezetés** is, de a gyerekeknek másféle válaszokra van szükségük, mint a felnőtteknek. Ebben segít ez a kiadvány: a kiállítás anyagát fotókkal, illusztrációkkal, és megoldandó rejtvényekkel teszi befogadhatóbbá és élvezetesebbé.

Természetesen a nagyokat is bevonja a játékba, hiszen a feladatokat együtt a legjobb megoldani, másrészt biztosan sok megbeszéltnivaló akad majd a felfedezés közben, vagy akár még a hazafele vezető úton is.

Hogyan használd a felfedezőt?

Ez egy 3 az 1-ben füzet: segít a ráhangelődésben, ha még csak tervezitek a látogatást, vannak olyan feladatok benne, amiket a kiállítás megtekintése közben, és olyanok is, amiket otthon tudtok a legjobban megoldani.

A különféle típusok között színek segítenek eligazodni:

Ráhangelődés

Látogatás közben

Otthon

A látogatáshoz kapcsolódó rejtvények megoldásában segít majd minden, ami körülvesz:

- a látvány,
- a kiállított eszközök és képek,
- a menet közben elhangzó történetek.

Éppen ezért, ha kicsit el is terelik a feladatok a figyelmed az idegenvezetőről, semmiképp se veszítsd őt szem elől!

Izgalmas felfedezést!

Amit a Sziklakórházról tudni kell

A **Sziklakórházat** a második világháború idején építették ki a Várhegy barlangjaiban. 1944 februárjában nyitották meg. Ez év tavaszán már egyre gyakoribbá váltak a légitámadások Budapest ellen, a bombázások áldozatai közül sokakat ebben a kórházban láttak el. 1944 és 1945 telén a szovjet hadsereg körbezárta a várost, rengetegen sebesültek meg a harcokban.

A **Sziklakórház földalatti elhelyezkedése miatt a legbiztonságosabb kórház volt**, hiszen a bombázások nem tudtak kárt tenni benne. Ennek ellenére itt is borzasztó körülmények alakultak ki: elfogyott az élelem, a kötszer és a gyógyszerek. Nem volt elég nagy ahhoz, hogy mindenkit el tudjanak helyezni a kórtermekben, a folyosók megteltek a földre fektetett sebesültekkel. Budapest ostroma 1945 februárjában ért véget, az országban áprilisban fejeződtek be a harcok. A Sziklakórházat 1945 júniusában zárták be.

Tudtad?

Második világháború:

1939 és 1945 között zajlott. Magyarország 1941-től vett részt benne Németország szövetségeseként.

A harcok 1944-ben érték el az ország területét, 1944 és 1945 telén került sor Budapest ostromára.

A háborút követő három évben (1945-1948) **Vírus Oltóanyagtermelő Intézet** működött itt. Az **1950-es években újra kórházzá alakították** – kibővítették és új felszerelést hoztak ide. Ekkor azonban már titkosították, elvileg senki nem tudhatott a létezéséről (persze az illetékes hatóságokon kívül). **1956-ban újra megnyitották** – ez volt a második, és egyben az utolsó alkalom, hogy kórházként működött.

1958 és 1962 között kibővítették és **atom-bunkerré** alakították át. 2004-ig szigorúan titkos intézménynek számított.

2007 óta működik **múzeumként**.

Tudtad?

Az 1956-os forradalom:

Az 1950-es években szovjet és magyar kommunista politikusok vezetésével diktatúrát alakítottak ki az országban. Ez ellen lázadtak fel az emberek 1956 őszén. A forradalom október 23-án egy tüntetéssel kezdődött, már aznap este tűzharca is sor került. 1956 novemberéig tartottak a harcok, a szovjet hadsereg november 4-én indított támadása leverte a forradalmat.

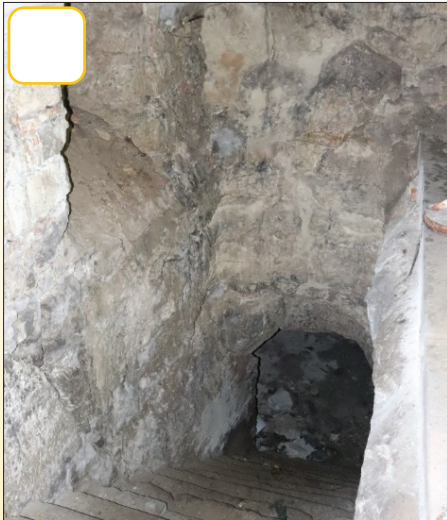
Barlangból Múzeum?

Feladat

Hogyan lesz a barlangból kórház?

Készítsétek el a Sziklakórház képregényét!

Nincs más dolgotok, mint kitalálni a képek helyes sorrendjét és a négyzetekbe írni a sorrendnek megfelelő számot (1-6).

A barlangpincék veszélyessé váltak, ezért sok helyen szeméttel töltötték fel azokat.

A föld alatti járatokat az emberek is felfedezték, és pincékké alakították őket.

A Sziklakórházat Atombunkerré alakították.

Megnyitották a Sziklakórházat.

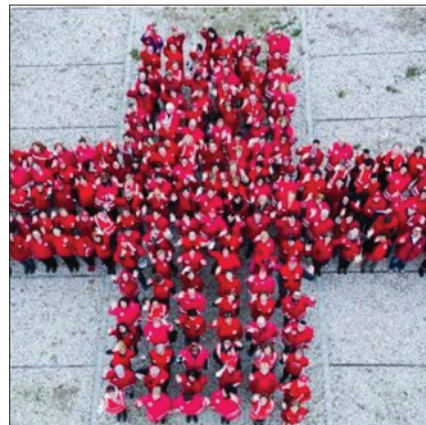
A Várhegy járatait újra felfedezték, kitisztították és óvőhelyeket építettek ki bennük.

A Várhegy mélyén a földalatti források barlangokat alakítottak ki.

Mitől véd meg egy kereszt?

A Sziklakórház a második világháború idején a Nemzetközi Vöröskereszt kórháza volt. Ez a szervezet már több, mint 150 éve működik. Eredeti célja a háborús sebesültek megmentése volt, azóta sok más feladatot is ellát.

Mi elől kellett elbújni?

A második világháború (1939-1945) harcai 1944-ben érték el Magyarországot.

Nézzétek meg a képeket: milyen veszélyek fenyegették az embereket?

.....

.....

.....

.....

.....

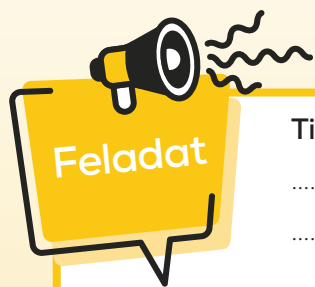
.....

.....

.....

.....

.....

Ti hol láttátok már ezt a jelképet?

.....

.....

.....

.....

Mire jók a barlangok?

Az itt lakók már évszázadokkal ezelőtt felfedezték a Várhegy barlangjait. A képek elárulják, hogy mire használták az üregeket.

Feladat

Meg tudjátok fejteni a képek alapján, hogy mire használták a barlangokat? Ha van kedvetek, ki is színezhettek őket.

.....

.....

Ki emlékszik '56-ra?

Bár nagyon távolinak tűnik, sokaknak van személyes emlékükről, hogy mi történt a forradalom idején, milyen volt élni az 1950-es években.

Feladat

A ti családokban mit meséltek erről a korszakról az idősebbek?

.....

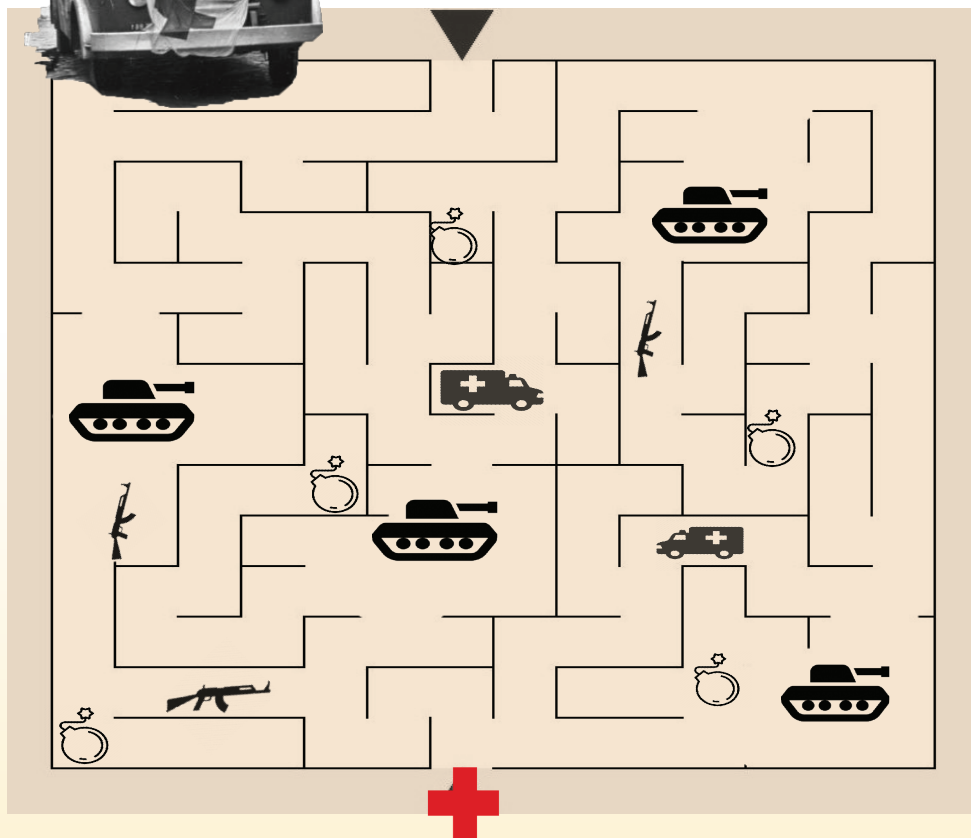
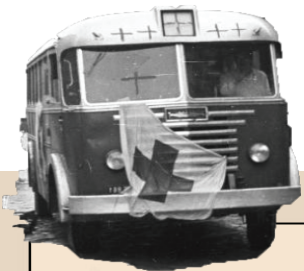
.....

.....

Forradalmi kórház

Az 1956-os forradalom utcai harcaiban sokan megsebesültek. **A mentőknek viszont nagyon nehéz volt eljutni a sérültekkel a kórházakba** – a vöröskeresztes jelzés ellenére is gyakran rájuk lőttek, megtámadták őket.

Segítsetek nekik célba érni, de vigyázzatok: ne forduljatok be olyan utcába ahol tankot vagy fegyvert láttok!
A mentőautókat viszont bátran követhetitek.

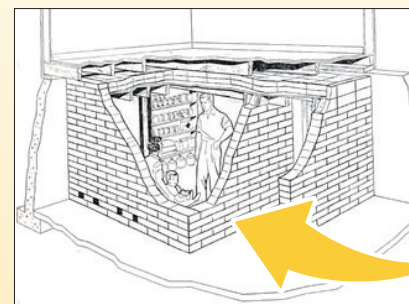
Miért volt szükség atombunkerre?

A második világháború végén, **1945. augusztus 6-án és 9-én** az amerikai hadsereg atombombával támadt két japán városra, **Hirosimára és Nagaszakira**.

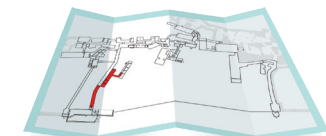
Az atombomba elképesztő pusztítást okozott: egyetlen robbanása elég volt egy egész város lerombolásához. A robbanás utáni sugárzás még évekkel a támadás után is veszélyt jelentett.

A második világháború után a nagyhatalmak, mint az USA és a Szovjetunió versengésbe kezdtek: **egyre több, és egyre nagyobb bombákat gyártottak**.

Állandósult a félelem: ha újra kitörne egy háború, az az egész világot romba dörntené. Az esetleges harcokra készülve **világszerte atombunkereket építettek**. A cél az volt, hogy ne csak a robbanástól, de a sugárzástól is meg tudják védeni az embereket. A fenyegetés évtizedekig fennállt, 1991-ben, a Szovjetunió szétesésével ért véget ez a feszültség.

BEVEZETŐ FOLYOSÓ, KONYHA

Merre járunk?

Ez itt a Sziklakórház térképe. A piros szín jelöli, hogy melyik részénél tartunk. Ebben a részben minden témakörnél megtaláljátok majd.

Feladat

Kiszúrtátok ezt a lépcsőt?

Vajon hova vezethet?

Kérdezzétek meg az idegvezetőt!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Feladat

Miért fontos ez a felirat?

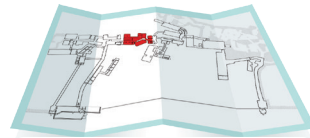
Miben segített a Vöröskereszt a kórháznak?

.....

.....

.....

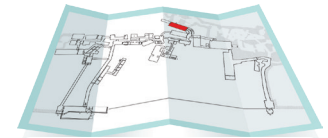

KÖTŐZŐK

Háborús kórház III. (2. világháborús) kórterem

A második világháború idején a Sziklakórház zsúfolásig megtelt.

III. KÓRTEREM

Mi kell a gyógyításhoz?

 Feladat

Milyen eszközöket használnak?
Ti hányat ismertek fel közülük?

.....
.....
.....
.....

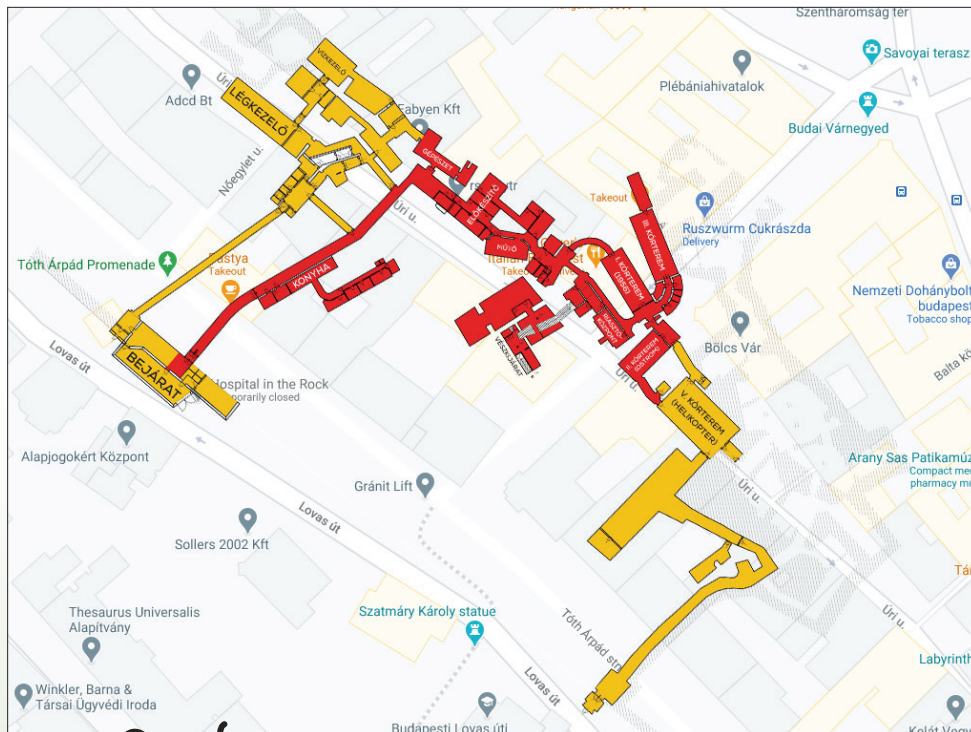

 Feladat

Hogyan próbálták ezt a helyzetet megoldani?
Figyeljete az idegvezetőre!

.....
.....

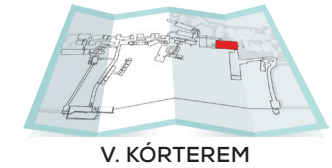
Mi lehet a fejük felett?

Vajon melyik épület lehet most a fejük felett?
Segít a térkép, de tippelhetek is!

A

V. KÓRTEREM

D

B

E

C

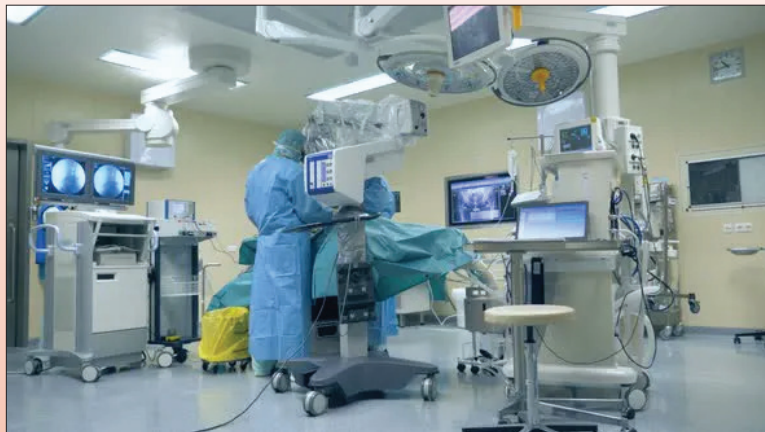
Feladat

A Sziklakórház műtője az 1940-es években csúcstechnológiát képviselt, nagyon modernnek számított.

Az alsó képen egy mai modern műtőt láthattok. Miben különbözik első látásra a régi és az új felszerelés?

.....

.....

Riadó!!!

A Légoltalmi Riasztóközpont a mai múzeum legrégebbi része, 1937-ben, még a kórház megnyitása előtt építették. Innen működtették a Várnegyed légoltalmi szirénáit.

Légoltalmi sziréna:
Akkor kapcsolták be, ha
légveszély közeledett.

Feladat

Mi lehet ez vajon?

- A. Ventilátor
- B. Hordozható sziréna
- C. Vészjelző lámpa

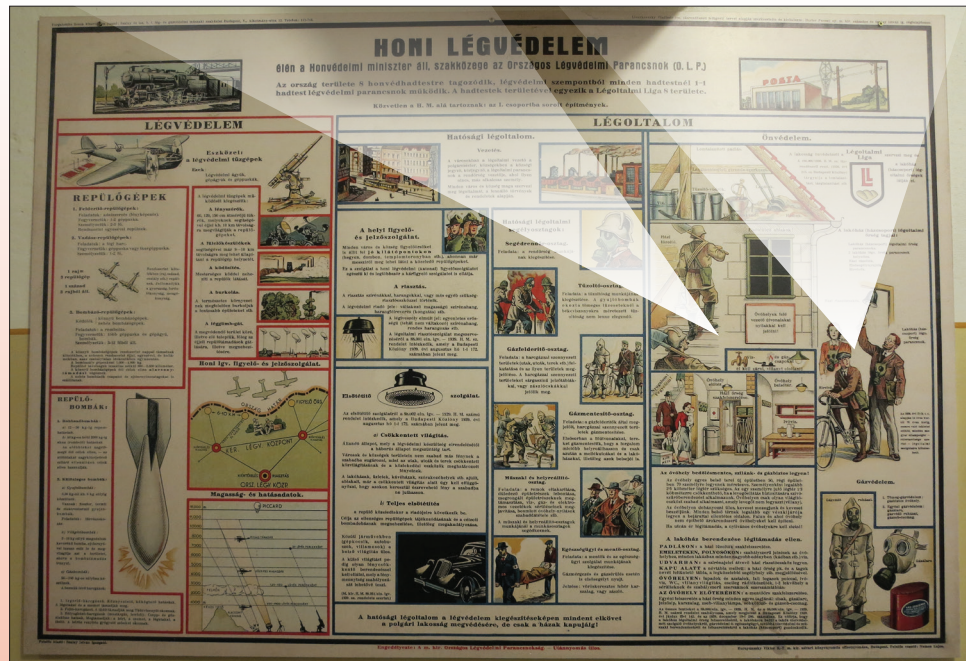
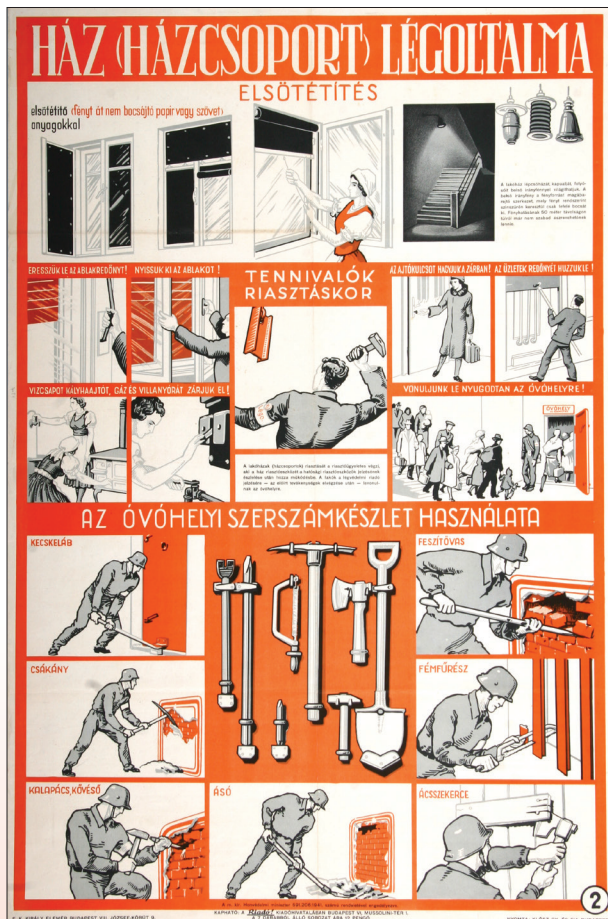
(A Riasztóközpontban láthattatok egy ilyen szerkezetet.)

Hová bújjunk?

Ha megszólalt a légoltalmi sziiréna hangja, a lehető leggyorsabban le kellett menni az óvóhelyre. Ez leggyakrabban a házak pincéjében volt.

Feladat

Nézzétek meg a Légoltalmi Riasztóközpont tablóját!
Mire kellett figyelni a levonuláskor?

.....

.....

.....

.....

Budapest ostroma

Feladat

A fekete-fehér képek (A, B, C, D) 1945-ben készültek – a kiállításban láthatóak őket.

Emlékeztek melyik helyiségben?

.....

.....

.....

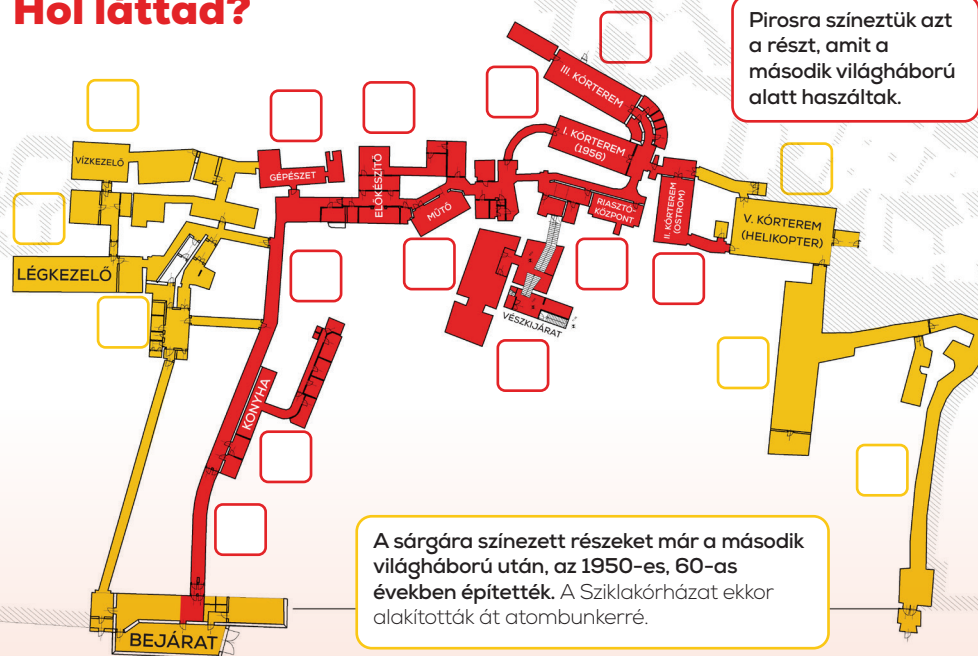
A színesek (1, 2, 3, 4) ugyanazoknak a helyszíneknek a mostani állapotát mutatják.

Párosítsátok össze az új és a régi képeket!

1	2	3	4
☐	☐	☐	☐

Hol láttad?

Pirosra színeztük azt a részt, amit a második világháború alatt használtak.

A sárgára színezett részeket már a második világháború után, az 1950-es, 60-as években építették. A Sziklakórházat ekkor alakították át atombunkerré.

Emlékeztek, mit hol láttatok?
Össze tudjátok párosítani a képet a helyszínekkel?
Írjátok a számot a megfelelő helyre!

A béke jelképe

Feladat

Milyen más békeszimbólumokat ismertek még?
Írjátok, vagy rajzoljátok le őket ide!

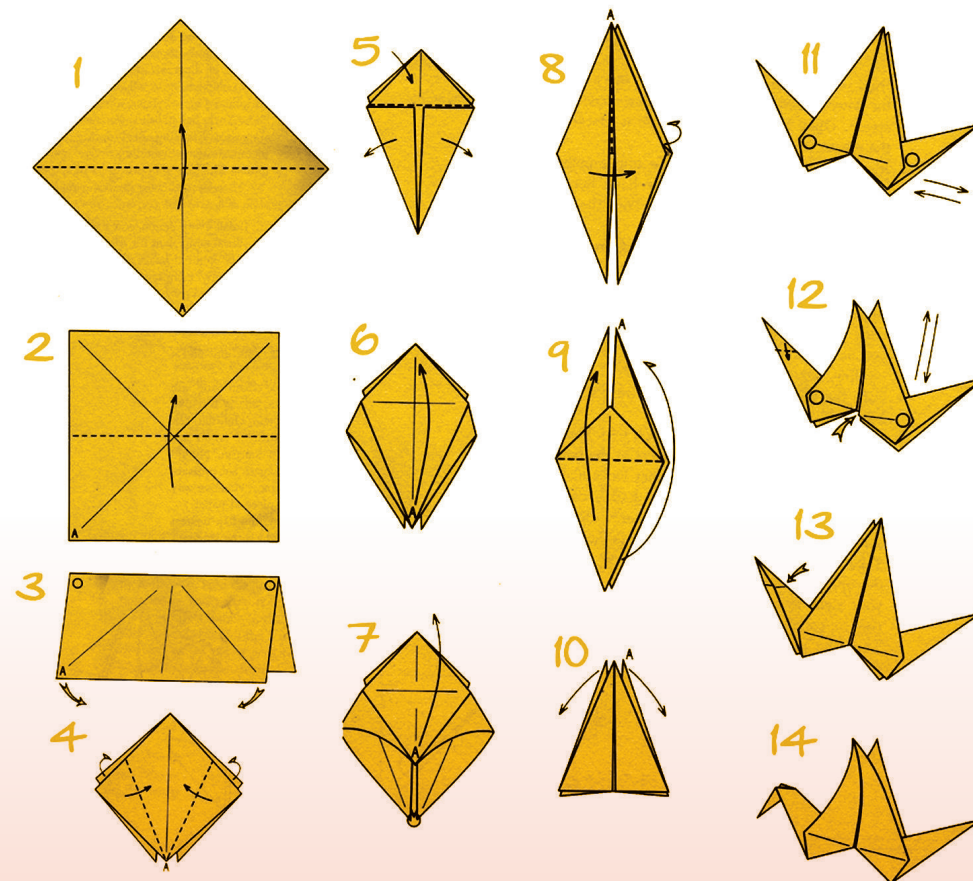
.....

.....

.....

.....

Daru hajtogatás

Emlékeztek az utolsó teremben kifüggesztett darvak történetére?

Ha szeretnétek, az ábrát követve ti is tudtok darut hajtogatni.

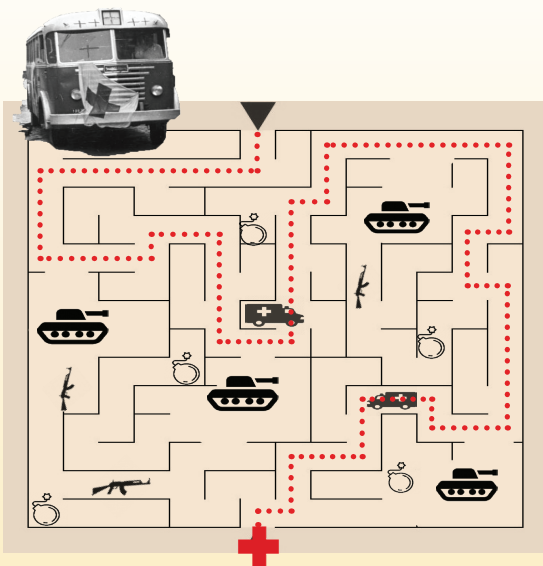
8-9 oldal:

- 1** A Várhegy mélyén a földalatti források barlangokat alakítottak ki.
- 2** A földalatti járatokat az emberek is felfedezték, és pincékké alakították őket.
- 3** A barlangpincék veszélyessé váltak, ezért sok helyen szeméttel töltötték fel őket.
- 4** A Várhegy járatait újra felfedezték, kitisztították, háborús óvóhelyeket építettek ki bennük.
- 5** Megnyitották a Sziklakórházat.
- 6** A Sziklakórházat Atombunkerré alakították.

10. oldal: A bombák becsapódása és az ebből származó repeszek is veszélyesek voltak, a találatot kapott házakban a romok maguk alá temették az embereket, de nemcsak a levegőben, a földön is lőttek, sőt, az otthonokban is zajlottak harcok.

12. oldal: Borospincének használták őket, élelmiszert tároltak bennük, ide menekültek tűzvész vagy háború idején, kutakat fúrtak bennük, a második világháború idején is óvóhelyként használták őket.

14. oldal:

16. oldal: A Vöröskereszt védelmének köszönhetően fegyverrel senki nem jöhetett be a kórházba, itt nem lehetett harcolni.

17. oldal: A konyha felett a személyzet szobái vannak – itt laktak az orvosok és a nővérek

19. oldal: Egy ágyra több sebesültet is fektettek, de így sem volt elég a hely, ezért a földön hordágyakon és pokrócokon helyezték el őket.

20-21. oldal: **A** Régi Budai Városháza, Hadik-szobor

22. oldal: Képernyők – számítógépek: informatikai eszközök ma elengedhetetlenek, a második világháború idején még nem álltak rendelkezésre.

23. oldal: **B** Hordozható szíréna

24. oldal: Ablakokat, ajtókat be kellett zárni, el kellett sötétíteni, a vizet, áramot és gázt el kellett zárni.

26-27. oldal: **1-C, 2-D, 3-A, 4-B**

28-29 oldal:

1 Műtő **2** Bevezető folyosó (a bejárat és a konyha között)

3 Légoltalmi riasztóközpont **4** Ostrom kiállítás (II. kórterem)

30. oldal: Például: galamb, olajág, szivárvány, Nukleáris Lefegyverkezési Kampány szimbóluma. Kevésbé ismertek pl. a búzakalász, eke, pálma és babérág, a kínai kultúrában az alma.

Nemzeti Kulturális Alap

Készült a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával.

www.nka.hu

www.sziklakorhaz.hu